

Forelesning 10.10.13 (OBS: stoffet i lenkene er ikke pensum!)

Fordeling

M&T kap.20 "Income inequality and poverty"

Hvordan måle ulikhet?

- Inntektsbegrep

Årsinntekt – kan være lav/høy pga tilfeldigheter (kjempebonus) eller livsfase (student)

Se læreboka: Life Cycle og Transitory vs permanent income. Livsinntekt.

Før eller etter skatt og overføringer? Hva med ulikheter i arbeidstid (fritid)?

- Hvilket mål?

Gini-index, decile-dispersion-ratio ..Ulike mål kan gi ulike konklusjoner om ulikhet

Hva slags mål vi bruker – inntektsbegrep og fordelingsmål - avhenger av formål med analysen

Ideelt: Ønsker å sammenlikne folks muligheter til et godt liv (Sen: «Capabilities»). Trenger å se på ulike mål og faktorer.

Noen teorier og fakta om ulikhet:

Deskriptivt: Hvordan endres inntektsfordeling over tid?

Kuznets hypothesis: Endring i ulikhet i et samfunn over tid vil være en invertert u-kurve.

Fase 1: Primitive samfunn på eksistensminimum kan ikke ha store ulikheter

Fase 2: Industrialisering gir et overskudd - og dermed mulighet for ulikhet. Produktivitetsforskjeller gir inntektsforskjeller (mellom jordbruk og industri, mellom jobber i industrien etc)

Fase 3: Økt statlig intervensjon. Omfordeling og økt tilgang til utdanning etc. gir lavere ulikhet

Empirisk: Stemmer for noen land men langt fra alle.

Siste tiårene: Økende ulikhet igjen i mange land

Piketty and Saez: U-shape i dette århundret?

<http://piketty.pse.ens.fr/fichiers/public/PikettySaez2003.pdf>

Gir globalisering og teknisk endring større ulikhet? Lavere lønn for ufaglært arbeidskraft i vestlig land?

Normativt: Hva er rettferdig ulikhet?

Ulikheter kan skyldes

- a) ulik innsats
- b) ulike evner og andre arvede ressurser («endowments»)
- c) tilfeldigheter

Liberal-egalitarianism : Akseptere ulikheter som skyldes (a), men ikke de som skyldes (b) og (c).

Problem: Vanskelig å skille i praksis.

Rawls: “Velge bak uvitenhetens slør” . Leder til maximin-prinsippet? Vil bare akseptere ulikhet som øker inntekten til de fattigste.

Forsøk på skille mellom ulikhet som skyldes (a) vs (b) og (c):

«Measuring unfair (in)equality” ,Journal of Public Economics, 2011 Ingvild Almås, Alexander W. Cappelen, Jo Thori Lind, Erik Ø. Sørensen and Bertil Tungodden

Global ulikhet: (Kilde: M. Branko «The haves and have-nots»)

\$PPP-justert GDP/capita i (2007)

- India 2600
- Kina 5050
- USA 43200

Økende absolutt ulikhet mellom rike og fattige land, trass kraftig vekst i land som India og Kina

Mellom USA og Kina: 25.000 i 1980, ca 37.000 i dag

De fattigste 20% i USA har høyere inntekt enn 2/3 av verdens befolkning

Gini-koeffisienten i ulike land:

- EU-countries : 30-35 (Store ulikheter mellom landene)
- USA, Russland, Kina: over 40

Global inntektsfordeling: (PPP-justert, household survey data)

Gini-koeffisient hvis vi betrakter hele verden som ett land: ca 70 (Kilde: M.Branko)

Rikeste 10% får 56% av all inntekt, fattigste 10% får ca 0.7%

Rikeste 5% får ca 37%, fattigste 5% ca 0.2%.

Inntekten til de 1.75% rikeste er den samme som for de 77%fattigste.

Global medianinntekt: ca 3.3 PPP\$ per capita = langt under rike lands fattigdomsgrense.

Ingen «global middelklasse»

Øker eller minker global ulikhet?

Skille mellom ulikhet mellom land og innad i land: Tendens til økte ulikhet innad i land, men motvirket av at store, fattige land som India og Kina har vokst raskere enn rike land.

Inntektsfordeling i Norge:

Gini-koeffisient for inntekt etter skatt (1986-2011) ligger mellom 0.21 og 3.2.

P90/P10: under 3

For flere detaljer, se:

<http://www.ssb.no/a/kortnavn/iffor/tab-2012-12-18-02.html>

Lønn: Sammenpresset lønnsfordeling, sammenliknet med EU og USA

Formue: "The distribution of net wealth is highly skewed in Norway. While average net wealth for households is NOK 1.6 million, the median net wealth is NOK 900 000. Households in the highest 10 percent for net wealth own roughly 53 per cent of total net wealth, the richest 1 per cent control 21 per cent, while the top 0.1 per cent own 10 per cent of total net wealth." Kilde:

<http://www.ssb.no/en/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/wealth-distribution-in-norway>

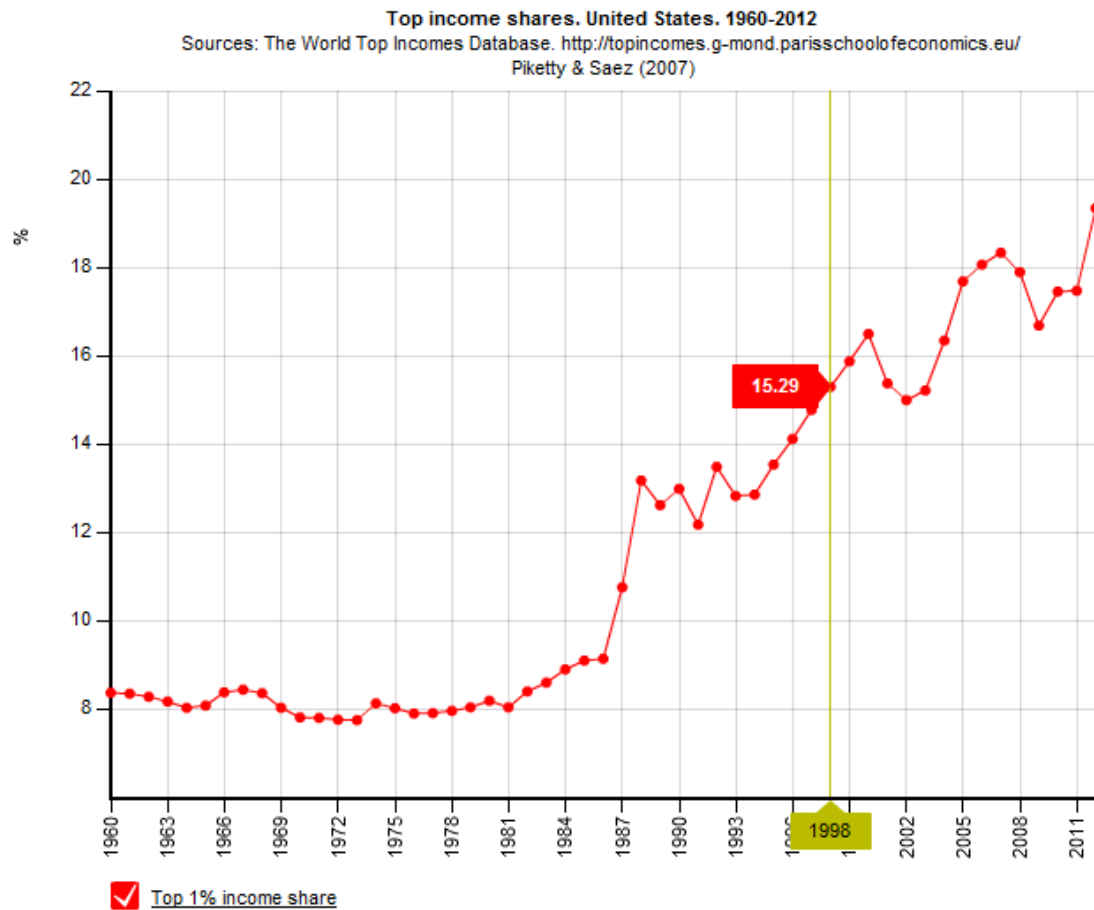
På toppen av inntektsfordelingen:

Se arbeider av T.Piketty

Toppen av inntektsfordelingen øker sin andel i mange land.

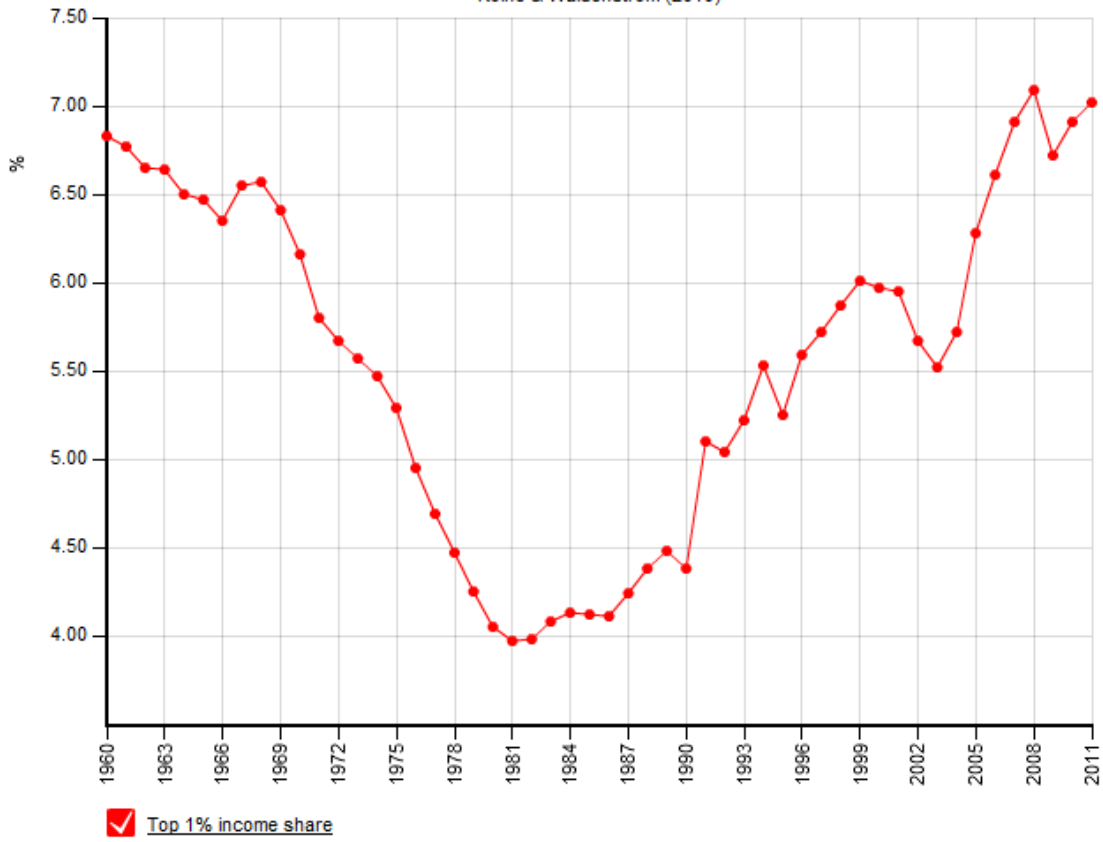
Se World top income database :

<http://topincomes.g-mond.parisschoolofeconomics.eu>

Top income shares. Sweden. 1960-2011

Sources: The World Top Incomes Database. <http://topincomes.g-mond.parisschoolofeconomics.eu/>
Roine & Waldenström (2010)

Hva er problemet med ulikhet?

«Ikke noe problem»:

- «One tide lifts all boats»
- Ulikhet nødvendig for insentiver til innsats og innovasjon? Omfordeling reduserer insentiver:

For de som beskattes: Samfunnsøkonomisk gevinst høyere enn privatøkonomisk. Jfr «skatttekile»: Hvis A er villig til å betale 600 for å få utført en jobb, er dette den samfunnsøkonomiske verdien av jobben. Anta at B som skal utføre jobben er villig til å gjøre den dersom han får minst 400. Hvis B må betale 50% skatt kan hans private betaling aldri bli høyere enn $0.5 \times 600 = 300$. Jobben blir dermed ikke utført selv om det ville være en samfunnsøkonomisk gevinst at den ble gjort.

..og for de som får overføringer: Mindre insentiv til å jobbe, jfr. diskusjonen om uføretrygd.

- “Can’t We All Be More Like Scandinavians? Asymmetric Growth and Institutions in an Interdependent World” (2013), Acemoglu, Robinson and Verdier (working paper)
- Ulikhet har stor aksept i land som USA
- Mobilitet sørger for like muligheter

«Problem»:

- At all inntekt går til høyinnteksgruppene viser at «One tide lifts all boats» ikke alltid gjelder.
- Stagnerende inntekter for «de brede lag» gir sosial uro og konflikt som kan true demokratiet
- Ulikhet fremmer ikke innovasjon: Ulike muligheter til for eksempel. Utdanning. Går glipp av mye talent
- Ulik inntekt gir ulik maktfordeling: Høyinnteksgrupper kan blokkere reformer og innovasjoner som truer deres makt og inntekter (hindre konkurranse)
- Mobiliteten er ikke høy i land med stor ulikhet, som USA (det er langt fra konsensus om mål på mobilitet og sammenlikning mellom land)

Hva kan gjøres?

Hvor vanskelig er det å avskaffe fattigdom?

Gnierindeksen : <http://folk.uio.no/karlom/dn%20artikler/gnierindeksen.pdf>

1. Prosent ekstremt fattige
2. Størrelsen på den minste skattesatsen som kan finansiere en hypotetisk sosialstøtte som bringer de fattige ut av fattigdommen.

		% ekstremt fattige	skatteprosent
Argentina		3.3	0.01
Brasil		8.2	0.08
India		35	3.0
Kina		17	0.4

Mer litteratur (bøker):

«The haves and have-nots: A brief and idiosyncratic history of global inequality” Branko Milanovic, , Lead Economist in the World Bank research group

“Poor economics: A radical rethinking of the way to fight global poverty”, Abhijit Banerjee and Ester Duflo

“The price of inequality”, J.Stiglitz

“Why nations fail”, Acemoglu and Robinson